

Funktionsrätt Stockholms läns
fempunktsprogram för

**ett samhälle
för alla!**

Funktionsrätt Stockholms läns vision!

Funktionsrätt Stockholms län arbetar för ett samhälle för alla. Vi har tagit fram fempunktsprogrammet med åtgärder för att detta mål ska uppnås.

Ett samhälle för alla, oavsett funktionsvariationer, leder till bättre ekonomi och hälsa för den enskilde individen. Det leder även till samhällsekonomiska vinster. Framförallt leder det till ett bättre samhälle för alla, då alla invånare kan delta i samhällslivet genom att resa med kollektivtrafiken, njuta av kultur och utöva kultur, arbeta och ha tillgång till en tillgänglig vård.

Kollektivtrafik för alla

Idag har länets invånare ofta långt mellan bostad och arbete. Detta ställer krav på en utbyggd och väl fungerande kollektivtrafik där samtliga trafikslag behöver knytas samman.

Kollektivtrafiken ska självklart vara tillgänglig för alla invånare och då måste det planeras för att personer med funktionsvariationer ska kunna använda kollektivtrafiken. Det är viktigt att hela resan är tillgänglig från dörr till dörr.

När kollektivtrafiken är tillgänglig för personer med funktionsvariationer kommer kollektivtrafiken bli bättre och säkrare för samtliga resenärer.

Funktionsrätt Stockholms län förutsätter att FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning artikel 9 följs av Stockholms läns landsting. Det innebär att

- kollektivtrafiken i hela Stockholms län ska vara tillgänglig för alla för resenärer inom hela länet

- färdtjänstresenärer ska kunna resa efter behov utan begränsningar
- tillgänglig och sammanhållen kollektivtrafik över länsgränserna ska utvecklas
- en helhetssyn på sjö-och landtrafiken ska eftersträvas.

Hälso-och sjukvårdsprogram för alla

FN:s funktionsrättskonvention slår fast att personer med funktionsnedsättning har rätt till bästa möjliga hälsa. För Funktionsrätt Stockholms län innebär det att vården ska vara god, evidensbaserad och tillgänglig. Den ska också vara förebyggande och patientsäker.

Funktionsrätt Stockholms län förutsätter att FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning artikel 25 följs av Stockholms läns landsting. Det innebär

- att alla invånare i Stockholms län, oavsett funktionstillstånd eller diagnos, ska ha tillgång till vård och behandling på lika villkor. Gör jämlikt – gör olikt!
- att vård och behandling är personcentrerad och ges utifrån individens behov och förutsättningar
- en säker, effektiv och jämlik läkemedelsanvändning
- att invånare i Stockholms län ska ha tillgång hjälpmedel efter behov och som främjar hälsan och ett aktivt deltagande i samhället.

e-Hälsa för alla

FN:s funktionsrättskonvention slår fast att personer med funktionsnedsättningar ska ha tillgång till informations- och kommunikationsteknik (IT) på lika villkor som andra. Konventionsstaterna ska främja utveckling, tillverkning och distribution av tillgänglig informations- och kommunikationsteknik samt system på ett tidigt stadium så att de blir tillgängliga till lägsta möjliga kostnad.

Funktionsrätt Stockholms län förutsätter att FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning artikel 9 och 25 följs av Stockholms läns landsting. Det innebär att

- motverka diskriminering och digitalt utanförskap
- möjliggöra digital delaktighet, på lika villkor för alla
- samverka med berörda parter för att hitta digitalt tillgängliga, användbara och jämlika lösningar inom e-hälsa
- informera berörda parter om särskilda behov och individuella förutsättningar att tillämpa digitala lösningar, t.ex. genom insiktsutbildning
- bistå med hjälp att administrera testpersoner från medlemsorganisationerna.

Kultur för alla

FN:s funktionsrättskonvention slår fast att personer med funktionsnedsättningar ska kunna delta i kulturlivet på lika villkor som andra. För Funktionsrätt Stockholms län innebär det att kulturen ska vara tillgänglig, erbjuda rekreation och avkoppling samt att stöd ska ges till särskilda kulturella och språkliga identiteter, som till exempel teckenspråk och dövas kultur.

Funktionsrätt Stockholms län förutsätter att FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning artikel 30 följs av Stockholms läns landsting. Det innebär att

- alla invånare i Stockholms län, oavsett funktionsvariation eller diagnos, ska ha möjlighet att utöva och vara delaktiga i konst för alla sinnen
- kulturens betydelse för positiv inverkan på människors hälsa lyfts, detta berör personer med funktionsvariation i hög utsträckning

- barn med funktionsvariationer behöver prioriteras extra i syfte att säkerställa att de har lika möjligheter som andra barn att delta i lek, rekreation, fritidsverksamhet och idrott
- kulturskapare, kulturutövare och konstnärer med funktionsvariationer ska ha samma möjligheter att utveckla sitt konstnärskap för att komma i jämförbar ställning och inte diskrimineras, inte minst vad gäller arbetsmarknad och möjlighet till försörjning
- FN:s funktionsrättskonvention ska stå i centrum för en framtida kulturpolitik.

En arbetsmarknad för alla

FN:s funktionsrättskonvention erkänner rätten till arbete för personer med funktionsnedsättning på lika villkor som för andra. För Funktionsrätt Stockholms län innebär det att arbetsmarknaden ska vara fri från diskriminering samt främja möjligheter till anställning.

Funktionsrätt Stockholms län förutsätter att FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning artikel 27 följs av Stockholms läns landsting. Det innebär att

- vara jämlik och rättvis. Personer med funktionsvariationer ska erbjudas anställning på samma villkor som personer utan funktionsvariationer
- vara universellt tillgänglig
- främja delaktighet. Personer med funktionsvariationer ska ha rätt till delaktighet inom samhällets alla områden
- främja självförsörjande.

Ordlista

Normer är oskrivna regler, idéer och ideal som kontrollerar och styr hur en förväntas vara, leva och se ut. Oftast märker en

inte att normerna finns förrän någon bryter mot dem. Om en bryter mot normer kan det få negativa konsekvenser. En kan bli kallad elaka saker på grund av att en inte följer till exempel heteronormen. De som följer normen får ofta fördelar. Det är viktigt att förstå att normer hänger ihop med makt.

Normers konsekvenser:

- De som följer normen får oftast fördelar.
- De som bryter normen blir utan fördelar.
- De som bryter normen kan bli ignorerad.
- De som bryter normen kan bli bestraffade (till exempel diskriminering, trakasserier, kränkningar, självförakt).

Normkritik är en pedagogisk metod för att skapa mer jämlikhet i samhället. Det handlar om att flytta fokus från individer och det som anses bryta mot normer till att titta på strukturer och det som anses vara ”normalt”. De som följer normerna får fördelar. När en arbetar normkritiskt brukar en gå igenom fyra steg:

- synliggöra och ifrågasätta normer
- synliggöra normens fördelar
- granska egen position
- visa på föränderlighet.

Funktionsmaktordningen utgår från ett samhälle där ingen har en funktionsnedsättning. Normen är att vara en person utan funktionsnedsättningar.

Personer med funktionsvariationer utestängs för att de inte anses kunna bidra. Funktionsmaktordningen gör att vi kategoriserar vissa typer av kroppar och funktionaliteter som avvikande.

Funktionshindrad kan betyda att en person på grund av sin funktionsvariation möter hinder i samhället. En person blir

funktionshindrad av sin omgivning. En person ÄR inte funktionshindrad.

Funktionsnedsättning är en nedsatt funktionsförmåga i relation till vad som uppfattas som normen. Det kan handla om psykisk, kognitiv eller fysisk funktionsnedsättning. En person HAR en funktionsnedsättning. En person ÄR inte funktionsnedsatt. Vi använder oss av ordet funktionsnedsättning i relation till lagar och konventioner så att det blir enkelt att förstå i relation till de juridiska texterna. Annars använder vi oss av ordet funktionsvariation.

Funktionsvariation är ett normkritiskt sätt att tala om att ha eller inte ha en funktionsnedsättning. Alla har funktionsvariationer, men det är bara personer med normbrytande funktionsvariationer som drabbas negativt av funktionsnormen. Vi använder oss av funktionsvariation då vi tycker att det är viktigt att se funktionsnormen och vad den leder till. I relation till lagar och konventioner använder vi oss av funktionsnedsättning så att det blir enkelt att förstå i relation till de juridiska texterna.

Funkofobi när någon behandlas dåligt på grund av sin funktionsnedsättning kallas det funkofobi.

Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning är en FN-konvention som Sverige undertecknade 30 mars 2007 och den började gälla i Sverige den 14 januari 2009.

Ordlistan är till stor del hämtad från RFSL:s Arvsfondsprojekt "Funkisprojektet".

